

Ingela Olsson – cafégäst och årets stipendiat

SISTA TEATERCAFÉET FÖRE SOMMAREN bjöd på dubbel underhållning. Marie-Louise och Gösta Ekman pratade om sig själva, varandra och deras gemensamma baby: Gäckanden. Intervjuade gjorde Herdis Molinder.

Manuset till Gäckanden är Marie-Louise eget, men idén till pjäsen fick hon från Gösta.

Gösta bodde under en period som ung hos sin farmor. En dag blev han utskickad på promenad, hon skulle nämligen ha ett möte där Gösta inte var välkommen.

-Det visade sig att farmor var spiritist. Hon hade fått besök av en främmande dam som sa att hon hade ett meddelande från hennes man. Aldrig i livet, han är död! sa min farmor. Det vet jag, svarade kvinnan och lämnade sitt kort.

Sedan följde seanser varje tisdagseftermiddag. Gardiner drogs för och Göstas farmor fick en ny umgängeskrets av änkor, andar och gäckandar. Gösta som fick vara med på några möten blev snart utslängd eftersom han inte var "tillräckligt seriös".

-Det är en fantastisk historia om äldre människor och hur de skapar nya sociala kontakter. Jag har försökt skriva om det här i flera år, men det var först när min mamma blev äldre som jag kunde ge kött och blod åt Göstas farmor, berättade Marie-Louise. Man kan föreställa sig att det kan vara svårt att regissera tillsammans som gifta, men det var inget problem enligt Gösta och Marie-Louise.

-Vi hade inte skuggan av sådana konflikter. Vi arbetade med proffs som Gunnilla Nyroos och Marie Göransson. De är otroligt känsliga och ärliga personer. Man märker när det blir rätt. Vi är bara ögon i salongen som rytmiserar och skapar energi. Det blir ett starkt grupparbete där man bär projektet framför sig tillsammans, sa Marie-Louise.

Gösta påpekade att de faktiskt regisserat tillsammans i olika projekt i nästan 20 år.

-Skillnaden är att jag var skådespelare. Som skådespelare är man medregissör. Det är alla bra skådespelare och det vill alla bra regissörer att man ska vara, fastställde Gösta och tillade morrande: Jag vill se den jävel som regisserar mig!

Foto Martin Nordström

Som ni säkert alla vet var det just Ingela Olsson som fick Dramatens Vänners stipendium på 25 000 kr i år. För att hylla henne bestämde vi att ha med henne som gäst i ett café istället för att göra en intervju med henne i medlemsbladet. Motiveringen till varför hon fick stipendiet lyder som så:

"Ingela Olsson tillhör den nya generationens stora skådespelare. Hennes till synes självklara gestaltning av den mångfasetterade Valerie Solanas i Sara Stridsbergs pjäs Valerie Solanas ska bli president i Amerika är ett lysande bevis på detta."

- Man måste förstå det här med ändligheten. Den börjar bli en realitet. Det tänker jag mycket på.

Här har det annars så samstämmiga äkta paret skilda inställningar. Marie-Louise som brukar säga att "någon måste bli den första som aldrig dör" pratar hellre om vikten att ha tillgång till barnet i sig.

- Den människa man är när man är fem år är den man bär med sig hela livet. Det ska man bejaka!

Både Gösta och Marie-Louise är mångbegåvade. Skådespelare, komiker, kompositör och regissör hör till några av Göstas meriter. Rektor för kungliga konsthögskolan, skulptör, filmskapare och fotomodell är några av Marie-Louises. Gösta framhöll ändå hur lika vi människor egentligen är varandra.

- Jag är en vanlig människa med ovanliga talanger. Man fokuserar lätt på olikheter oss emellan och glömmer bort att likheterna är det intressanta. Marie-Louise är i och för sig ovanlig. Hon har så många specialbegåvningar, sa han beundrande.

Marie-Louise själv är uppfostrad till att tycka att Gösta Ekman är den absolut finaste skådespelaren. Den äldre alltså. Att hon skulle gifta sig med "den där reproduktionen", var dock inte helt givet. När de träffades på sextioalet hann nämligen Gösta Ekman gode vän före, och kyssen fick vänta ett par decennier. Marie-Louise har två barn sedan tidigare äktenskap och Gösta har tre, tillsammans har de fem barn och fem barnbarn. Om framtiden ville de inte avslöja mycket. Marie-Louise som är rektor på Mejan ett år till sa att hon inte vågar lova några framtida samarbeten, det blir bättre om de kommer som en överraskning. Gösta ska försöka vara pensionär på allvar. Grubbleri över livet är något han vill sysselsätta sig med.

Odd har ordet ...

Kära vänner,

DET ÄR MED såväl stolthet som ödmjukhet jag närmar mig uppgiften som ordförande i Dramatens Vänner. En stor förening i dubbel mening, där den enskilde medlemmen ofta har ett omfattande teaterkunnande och ett hängivet teaterintresse. Detta känns naturligtvis både som ett stöd och som en inspiration för mig och kamraterna i styrelsen.

Ett syfte med Dramatens Vänner är att sprida kunskap om och skapa intresse för teater i allmänhet och Dramatens verksamhet i synnerhet. Jag tror emellertid att vår uppgift är större än så. I en tid när allt skall gå fortare, när kommersialismen blivit religion och när effektivitet och lönsamhet är några av slagorden visar sig kulturen och kanske framför allt teatern vara viktigare än tidigare.

Det behövs platser och stunder då vi får stanna upp och reflektera och då vi kan ta oss tid att analysera och diskutera. Teater-scenen är en sådan plats och föreställningen en sådan stund. Där tillåts vi krypa ur det invanda och traditionella och får möjlighet att komma andra gestalter och tider nära, medan vi kan se oss själva och vår egen tid på avstånd och i nytt perspektiv.

Det är min förhoppning att ni skall finna att verksamheten och programpunkterna i Dramatens Vänner ger denna stimulans och inspiration, så att vi får kraft att möta det som kallas verkligheten!

Odd Zschiedrich

Nye ordföranden Odd Zschiedrich avtackade förra ordföranden Cay Bond med blommor och lovordade hennes brinnande teaterintresse, hennes teaterkunnande samt vittomfattande nätverksbyggande och kontaktnät.
Foto: Martin Nordström

Stefan Larsson – ett barn av sin tid

DEN 5 FEBRUARI kom turen till **Stefan Larsson** att gästa Dramatens Vännerns teatercafé. Larsson är konstnärlig ledare för Elverket och har också tidigare varit skådespelare. Han berättade för vännernas Odd Zschiedrich att han gjort en typisk klassresa, från en arbetarmiljö med närmast obefintlig kultur, där drömmarna mest handlade om att bli rockstjärna eller fotbollsproffs, till att fångas av teatern genom att läsa Hemingway och Shakespeare.

Till teatern kom Larsson då han vid 18 års ålder sökte till Calle Flygares teaterskola – och sedan dess har han varit fast och fångad. Idag anser han emellertid inte längre att arbetarbakgrunden är intressant att tala om. Sin första tid tillbringade han på Galeasen tillsammans med **Mikael Persbrandt**, **Rickard Günther** och **Torsten Flinck**. Han medverkade i flera intressanta uppsättningar t.ex. Cartwrights "Gatan" och Millers "En handelsresandes död".

Efter bland annat Kuschners "Angels in America" på Stockholms stadsteater erbjöd **Lars Norén** honom en mindre roll i "Personkrets 3:1", som gavs såväl på Dramaten som i Riksteaterns regi. Det var en uppsättning som påverkade alla mycket. Det gällde även på det rent personliga planet, eftersom det i ensemblen var fyra personer som genomgick skilsmässa och hälften fick problem med alkohol under arbetet med föreställningen. **Leif Zern** skrev i en recension att den var "en vattendelare" för den svenska teatern, något som Larsson håller med om.

Stefan Larsson medverkade även i **Ingmar Bergmans** uppsättning av "Maria Stuart" på Dramaten och hann göra ett antal filmer, bland annat "1939", "Storstad" och ett par Beckfilmer.

Regissörsbanan började i slutet av 90-talet, då Larsson kände att han hade lätt för att kommunicera med människor och diskutera sina idéer. 1997 regidebuterade han med Noréns "Rumäner". Han

uppskattar **Jon Fosses** pjäser och har regisserat flera av dem. De ger regissören ett stort utrymme att själv tolka och fylla i. Detsamma gäller andra storheter som Beckett och Pinter. Under Dramatenåren har Larsson även regisserat t.ex. Strindbergs "Rus", Shakespeares "Kung Lear", Harris "Midvinter", Lugns "Vera" och Kanes "Bombad". Bäst trivs Larsson med relationsdramer som Ibsens "Vildanden". **Anita Wall** kände sig till exempel i mycket goda händer hos Stefan Larsson i "Oscar och den Rosa Tanten", vilket hon vittnade om vid ett tidigare teatercafé.

År 2003 blev Larsson konstnärlig ledare för Elverket med uppdraget att ta fram och spela nyskriven svensk och europeisk dramatik. Han kallar sitt uppdrag ett testamente från Ingrid Dahlberg. Att finna en ny publik är en överlevnadsfråga för teatern.

Larsson anser att svensk teater fortfarande är privilegierad genom de kulturanslag man får, men han frågar sig varför Sveriges Television t.ex. inte sänder Dramatens uppsättningar i efterhand, då det är billiga produktioner och dessutom av hög kvalitet. På så sätt skulle hela svenska folket bli delaktigt i nationalscenens verksamhet. På frågan om vad han gör om tio år svarar Larsson att han antingen är på en större teater eller själv skriver dramatik. Han vill också gärna regissera film.

Stefan Larsson är gift med Jacqueline Ramel och har tre barn. I sin svärfar Stig Ramel hade han en hängiven och ärlig kritiker och de hade många samtal under repetitionsperioderna. I övrigt är han kritisk till teaterrecensenter, som efter att ha sett en föreställning vid endast ett tillfälle ofta avger ett kategoriskt omdöme. Minst två gånger bör man se en pjäs menar han.

Ett tecken på att Larsson är ett barn av sin tid är att han ofta moderniserar pjäserna och transponerar dem till vår tid. Ett exempel på detta är att han helt enkelt tagit bort hembiträdet i sin uppsättningen av "Lång dags färd mot natt" för att därigenom få en tydligare förankring i vår egen tid.

Ingvar Byrjnel

Kantonesisk hönsbuljong!

Staffan Valdemar Holm intervjuas av Dramatens Vänner Herdis Molinder.

ETT FAVORITRECEPT som Dramatenchefen **Staffan Valdemar Holm** gärna delar ut till "sina" skådespelare för att förädla och förbättra skådespelarkonsten. Ska man alltså äta hönsbuljong för att bli en bättre skådis? Nej, inte alls.

Så här förklarade Staffan Valdemar Holm sin tankegång inför 100-talet andäktigt lyssnande Dramatens Vänner när han var gäst på mars månads Teatercafé på Elverket:

I Kanton i Kina lagar man hönsbuljong på en höna som länge, länge puttrar i en buljong som ständigt tillförs nya ingredienser – det är bara hönan som ligger i hela tiden. Resultatet blir en fullständigt himmelsk buljong.

–På samma sätt ska skådespelarkonsten hållas levande: genom att yngre lär av äldre samtidigt som de tillför något nytt och fräscht till "den goda buljongen".

–Stå i kulisserna, se, lyssna och lär! Så stod **Keve Hjelm** i kulissen och lyssnade på sin store idol **Lars Hansson**. Sedan stod **Mikael Persbrandt** i kulissen och lyssnade på sin store idol Keve Hjelm och så rullar det på...

Det är samma höna hela tiden, men buljongen ska bara bli bättre och bättre...

Och ännu bättre ska det förstås bli på Dramaten. I höst blir det t ex nyskrivna pjäser av levande manliga dramatiker ur tre generationer: **P O Enquist**, **Lars Norén** och **Lucas Svensson**.

–Och vi kraftsamlar redan inför spelåret 2008 då Dramaten fyller 100 år, nej, inte själva teatern utan huset. Då jubilerar vi, maximerar antalet pjäser och ska visa gästspel från utlandet m.m, avslöjade Dramatenchefen.

Varifrån fick han sitt teaterintresse? Ja, inte var det något sjudande teaterliv på Österlen, där Staffan Valdemar växte upp, trots att han bodde bara 4 km från Lars Norén – det var före 08-ornas invasion om somrarna. Och inte hade jag någon dockteater som Ingmar Bergman ... Nej, teaterintresset kom nog via litteraturen, han läste tidigt både Strindberg och Shakespeare.

–Jag såg mycket dålig teater under sent 70-tal, den var så konform att man höll på att dö. Men jag slog vad med en kompis om att jag borde kunna göra det där bättre själv.

–Och så här efteråt tycker jag nog att jag vann vadet ...

Teater lärde han sig vid Statens Teaterskole i Köpenhamn, som han menar är outstanding, om man ska lära sig teater.

–Alla kan tänka ut en pjäs hemma vid skrivbordet, men hur riktig teater blir till det lär man sig genom att försöka, misslyckas och gå vidare. Teater är alltid p r a k t i s k.

–Efter Köpenhamn kom du till Malmö Dramatiska Teater och där var man rätt konfunderad över ditt repertoarval, påminde kvällens intervjuare Herdis Molinder.

–Jag tömde i alla fall inte salongerna. Jag försämrade ingenting, men förbättrade heller ingenting, erkände Staffan Valdemar Holm.

–Jag vill inte vara main stream, utan är faktiskt nyfiken på all värdefull teater. Det är min plikt som teaterledare att visa också annat än Fröken Julie och Shakespeare.

Samtidigt som Staffan Valdemar Holm fick budet att ta över Dramaten efter Ingrid Dahlberg 2002 kom också ett anbud från Det Kongelige.

Han valde Dramaten.

–Här är mitt arbete framför allt att stärka teatern inåt, att få alla medarbetare trygga i sin gärning.

–Just nu gäller det t ex att få skådespelare, som är 50, 60 år, att fatta att **Margareta Krook**, **Jarl Kulle** och **Sif Ruud** är borta och att "nu är det ni som ska göra 't", något som de upplever som rätt chockartat.

Dramatenchefen suckade förstås, som alla tidigare Dramatenchefer, över osthyvel och snåla statliga bidrag, just nu 190 mkr om året.

–Det mesta går till löner och hyra – till ett hus som staten själv äger ...

–Vi skulle vilja både ta emot fler gästspel och ge fler gästspel själva. Och jätteenkelt kunna spara in pengar: genom att inte spela någonting alls!

–Men om vi bara fick ytterligare 30 mkr skulle vi faktiskt kunna spela gratis, försäkrade Staffan Valdemar Holm.

Sorgesång över folkhemmet, familjen och "mig själv"

Foto Martin Nordström

Foto Martin Nordström

Foto Joel Persson

DET ÄR KNAPPAST vardagsmat i teatervärlden, så när Dramaten satsade på pjäserna **Helgonlegender**, **Jag tänker på mig själv** och **Gäckanden** skrivna av **Majgull Axelsson**, **Marianne Lindberg De Geer** respektive **Marie-Louise Ekman** var det förstas självklart för Dramatens Vänner att ställa till med ett riktigt "kvinnoseminarium" för sina medlemmar den 31 mars.

Att det blev välbesökt, superintressant och lockade till mycken kvinnlig självvranssakan och många glada skratt, framlockade av intelligenta frågor från intervjuarna **Henrietta Hultén** och **Monica Nagler**, behöver knappast betonas.

Naturligtvis handlade det mycket om morsor: kärlekslösa, förstenade, åldrande och litet knäppa morsor, som alla präglat sina barn på olika sätt.

I **Helgonlegender**, "ett slags sorgesång över folkhemmet och den gamla socialdemokratin" skildrar Majgull Axelsson en mor, en dotter och en dotterdotter. Hur de brottas med sina kvinnoroller och hur de i n t e tar hand om sig själva och varandra.

–Det är ett ständigt moraliskt dilemma detta: när börjar egentligen det personliga ansvaret? När ska jag börja utöva det? Vid 8 års ålder, 18, 23?

–Vi kan inte hur länge som helst skylla på att "jag var ett barn, jag förstod inte...", sa t ex Majgull Axelsson, som skrivit den svåra rollen om mamman, spelad av Gunnel Fred, som förnekar sin bakgrund och försummar sina barn för att ständigt vara till lags för sin s-politiker till man.

–Jag hade jätteproblem med den här rollen, erkände **Gunnel Fred**.

–Mamman är kärlekslös. Värme och förlåtande finns inte. Hon bara pratar mat hela tiden, reflekterar inte, allt för att hålla mannen på gott humör.

En lika kärlekslös monstermorsa spelar **Margareta Byström** i **Jag tänker på mig själv**.

Pjäsförfattarinnan Marianne Lindberg De Geer kunde tyvärr inte medverka vid seminariet, men har i tidningsintervjuer bl a sagt:

–Jag tänkte mig en kvinna på scenen och det måste ju vara morsan. Och vad skulle morsan göra om hon satt på en scen? Jo, hon skulle skälla ut publiken för att de var så illa klädda.

Och mycket riktigt spelar Margareta Byström en förstenad och auktoritär skräckmamma i välpressad sjuksköterskeuniform och

med sociala ambitioner att allt ska vara "fint".

–Det är ett drastiskt och färgstarkt porträtt av en mamma som förtrycker och åstadkommer hemska saker med sina barn, tyckte Margareta Byström.

–Som skådespelare måste man gå in i rollen och verkligen försöka förstå hur mamman tänker, det får inte bara bli en karikatyr. Jag tycker mycket om rollen och pjäsen, som är ordgles, har korta akter och mellanrum mellan orden så att publiken får tid att tänka sina egna tankar.

En betydligt mer sympatisk, men lätt knäpp, äldre dam och mamma gör **Marie Göranson** i Marie-Louise Ekmans **Gäckanden**.

–Hon är en blandning av min egen mamma, som i dag är 92 år, och **Gösta Ekmans** farmor Greta, och pjäsen handlar om äldre kvinnors hemliga liv och vad de i själva verket sysslar med när vi tror att de går hemma och har tråkigt, förklarade Marie-Louise Ekman.

Marie Göranzons rollfigur får besök av ett medium (**Gunilla Nyroos**) som lovar att hjälpa henne att få kontakt med sin saligen avlidne make (det fick Greta Ekman också och livslång vänskap med mediekvinnan uppstod).

–Jag känner mycket för min rollfigur, avslöjade Marie Göranson, som fått lysande recensioner för sin rolltolkning.

–Hon är levande, bisarr, sorglig, småhögfärdig och hon har mycket att dras med efter ett tuftt liv.

Men hon har en stark gnista och det är därför det är så roligt att spela henne. Jag har lagt mig som ett karbonpapper mellan henne och mig själv!

Och sist en liten inblick i vad som kan hända på teaterscenen när det vill sig riktigt illa, förmedlad av Margareta Byström.

–Under en föreställning av **Jag tänker på mig själv**, där jag sitter i en rullstol, som manövreras på ett spår över scenen fungerade plötsligt inte elektriciteten så att stolen blev stående stilla när jag skulle manövrera ut den. Jag fick hojta på scenarbetarna och det redde väl ut sig hjälpligt. Strax därpå strejkade den dammsugare, som en städerska i bakgrunden ska manövrera och det blev en del strul med det också. När det så äntligen lugnat ner sig på scenen kände jag en oro från parketten. Någon i publiken hade plötsligt drabbats av kräksjuka och måste dessvärre ledas ut tvärs över scenen eftersom det var så trångt längst fram ...

”Man kan inte tänka sig teater utan Strindberg och inte Strindberg utan teater.”

ETT SÅ GENOMGÅENDE roligt, sprängfyllt, vitalt och intressant seminarium vi fick oss till livs den 5 maj önskar man att alla teaterintresserade fick njuta av. Under rubriken **De leva som de**

kunna, en dag om sänder hade Vännernas Odd Zschiedrich, Kristina Adolphson och Jenny Sundbom hade inbjudit till ett program om August Strindberg i allmänhet och Ett drömspel i synnerhet.

Först hälsade vår nye ordförande Odd oss välkomna. Han presenterade Strindberg för oss bland annat med orden ”Ständigt denne August...” och ”en man för alla tider” och närmade sig sedan Strindbergs mest älskade drama Ett drömspel. Författarens egen beskrivning av pjäsen var: ”en blandning av mina upplevelser, fria påhitt, orimligheter och improvisationer”.

Därefter tog ordföranden för Strindbergssällskapet **Björn Meidal** vid och föreläste på ett initierat, roligt och intressant sätt om Strindberg kring tiden då Ett drömspel blev till.

Strindberg hade skilt sig från Siri von Essen och rest till Berlin för att leva bohemliv för första gången i sitt liv. Han skrev ingen-

Björn Meidal från Strindbergssällskapet.

ting, satt mest på krogen och var genial tillsammans med bland andra Munch och Sibelius och upptäckte till sin förvåning att han var berömd. Han träffar unga intellektuella kvinnor som Frida Uhl och Dagny Juel, upptäcker feminismen och inser kvinnans villkor.

Den här aktuella tiden är ett förspel till Infernokrisen och tvingar fram en ny dramatisk form i hans verk. Han skriver ett 20-tal dramer i rasande fart. Han går från naturalism till modernism och blir farfadersgestalt för den nya litteraturen. Under denna tid var Strindberg bland annat influerad av Schopenhauer och Swedenborg med religiösa tankar som tangerade buddhismen.

Strindberg var mycket intresserad av drömmar men tolkade dem aldrig. Ett drömspel skrevs samtidigt som Freuds bok om drömtydning publicerades, som dock Strindberg inte läste. Det troliga är emellertid att Freud läst Strindberg. Strindberg teoretiserade aldrig över vad en dröm är, men insåg att allt kan ske och allt är möjligt, vilket bland annat är frågeställningar som återfinns i Ockulta dagboken och Erinran.

Dramat Ett drömspel förstods inte av samtiden när det sattes upp 1907. Det var en helt ny form, ett allkonstverk, och inte minst tekniskt svårt att framställa på scenen på den tiden. Det gick inte heller att urskilja personligheternas profiler. Den lidande kvinnliga gestalten Indras dotter kommer ned till jordelivet till den materialistiska pigan Kristin, den lidande och straffande advokaten och den omedvetne officeren för att slutligen återvända till himlen och därmed sluta dramats komprimerade cirkelkomposition.

Många har gjort sin analys av dramat under årens lopp. Björn själv reflekterade över aktualiteten i dramats karaktär som allkonst-

verk. I kvinnoproblemen, det härskande patriarkatet där kvinnorna blir offren och hur religionen spelar sin roll.

Dag Kronlund, chef för Dramatens arkiv och biblioteket, gav en återblick genom att sätta dagens uppsättning av Ett drömspel i ett teaterhistoriskt sammanhang med fantastiska bilder från tidigare uppsättningar på Dramaten. Det är alltid lika fascinerande att lyssna till Dag.

Ett drömspel har blivit en regissörernas pjäs och är den mest spelade pjäsen på Dramaten. Första gången sattes den upp 1907 på Svenska teatern på Blasieholmen med Harriet Bosse i huvudrollen. 1921 spelades den första gången på Dramaten med Max Reinhardt som regissör. Olof Molander, som fascinerades av Strindberg, satte upp den åtta gånger. 1970 och 1986 hette regissören Ingmar Bergman. Moderna uppsättningar har gjorts av Robert Lepage 1994 med spelplatsen innesluten i en roterande kub. Robert Wilson gjorde en estetisk och vacker föreställning men gick kanske lite för långt i sin tolkning enligt Björn Meidal, som underströk att de utländska

Rebecka Hemse, Irene Lindh, Irena Kraus och Odd Zschiedrich på scenen.

regissörerna ständigt pekar på nya sätt att förmedla Strindbergs dramer.

Programmet avslutades med ett samtal med dramaturgen **Irena Kraus** och skådespelarna **Irene Lindh** och **Rebecka Hemse**.

Irena Kraus har arbetat tidigare med sju olika verk tillsammans med regissören **Mats Ek** och de har utformat ett speciellt sätt att arbeta. Pjäsen och texten är utmanande och därför har de varit varsamma med texten fast den är placerad i modern tid. Skådespelarna, språket, scenrummet, musiken och koreografin ger tillsammans totalupplevelsen och **Bente Lykke Möllers** kostymer knyter ihop scenerna. Kraus och Ek har rensat bort mycket av det religiösa perspektivet och ville inte låta pjäsen sluta som Strindberg skrivit utan låter Agnes dö i sin jordiska skepnad.

Rebecka berättade bland annat om sin höjdskräck som hon tvingats bemästra för att kunna göra en bra entré i pjäsens inledning. Både Irene Lindh och Rebecka Hemse intygade hur dansen kan ge en ny ingång till en roll – en skjuts in i dramat som i sig ger en förhöjd upplevelse av scenerna.

Irene Lindh underströk det betydelsefulla i att arbeta med gränsöverskridande pjäser och ser det som en ära att få gestalta samma roll som 90-åriga teaterväninnan Birgitta Valberg tidigare gjort.

Teaterresa till Oslo i mars 2007

RESAN, SOM SAMLADE 27 deltagare, bjöd på ovanlig och annorlunda framförd teater i Oslo. Det kloka valet att resa dit med tåg gav tid till intressanta diskussioner och för oss nya medlemmar tid att bekanta oss med Vännerna.

Fredag eftermiddag var vi framme vid Oslo Sentralstasjon och efter att vi installerat oss på hotellet vid Jernbanetorget var det dags att bege sig till Teatercaféet för middag.

Kvällens föreställning, **En himmel full av stjärner** av Knut Naerum, ägde rum på Oslo Nye Centralteatret, som är en sidoscen till Oslo Nye Teater, inklämd mellan andra hus längsmed Akersgatan i centrum.

Knut Naerum (född 1961) är i Norge känd som författare, politisk-satirisk serietecknare samt som TV-personlighet. Pjäsen hade premiär i januari i år och bygger på Naerums bok från 2005 med samma titel. Pjäsen är på ytan rolig och på gränsen till burlesk, men har en mycket allvarlig grundton. Kritiken mot kändisraseriet känner vi igen från Sverige.

Ingvær Tindberg var regissör och i den unga skådespelargruppen märks huvudaktörerna

Marika Enstad och **Kyrre**

Haugen Sydness. De spelar Elsie och Kent, som är unga, förälskade och vill bli kändisar. Eftersom de avvisats vid en audition beslutar de sig att göra något åt saken. De grundar det hemliga nätverket Furore där medlemmarna träffas framför TV-kameran hemma hos Kent. Här lever de ut sina hemliga drömmar och behandlar varandra som kändisar.

När yttervärlden får kännedom om det hemliga sällskapet uppstår svårigheter. Yttervärdens stora förväntningar försöker man möta genom att en medlem förmås att införa riktiga TV-kameror avslöja sin svåra sjukdom. Därefter spricker allt i konflikt, hämnd och tragedi.

Lördag förmiddag gav sig Vännerna ut på en sightseeingtur i huvudstaden. Vi såg hamnen, Akershus fästning, Stortinget, Rådhuset, Slottet, Universitetet. Vi stannade en god stund i den vidsträckta Vigelandsparken där guiden gav oss en utmärkt introduktion.

Gustav Vigeland levde åren 1869 – 1943 och inriktade sig från år 1905 på att fullborda sin idé om en skulptursamling för Oslo stad. Vigelandsparken är en enorm, i en längdaxel grupperad skulpturpark vid Frognerdammarna i nordvästra Oslo (i allt 150 skulpturgrupper). Anläggningen börjar med en av bronsstatyer smyckad bro, fortsätter upp till fontänen med bronsgrupper och reliefer och slutar via terrasser i en 17 m hög, figurmyllrande monolit, omgiven av 36 granitskulpturer. Vigeland har här i otaliga variationer av temat mannen, kvinnan och barnet, gett en symbolisk framställning av hela det mänskliga livet. Han använde ett för sin tid banbrytande formspråk och var nog kontroversiell i dåtida konservativa kretsar.

Vår sightseeingtur avslutades i Munch-muséet, byggt 1963 och beläget i nordöstra Oslo. Konstnären Edvard Munch levde under åren 1863 – 1944. Besöket i Munch-muséet inleddes med en säkerhetskontroll värdig en större internationell flygplats. Men sedan vägledades vi av en mycket kunnig guide runt samlingarna. Många av konstverken har dystra motiv – Munchs släkt var svårt

drabbad av sjukdom.

På en av muséets väggar kan man läsa ett citat: "Hvad er kunst? Kunsten voxer upp av glæde och sorg. Men mest av sorg. Den voxer op af menneskets liv. Edvard Munch."

Sen var det dags för vila, men några av Vännerna hann med ett kort besök i Ibsens bostad som nu är museum.

Lördag kväll besöktes Nationalteatret, som är den stora norska nationalscenen. Byggnaden ritades av arkitekten Henrik Bull för drygt 100 år sedan. Framför Nationalteatret hälsades vi välkomna av Sindings statyer av Henrik Ibsen och Bjørnstjerne Bjørnson.

Pjäsen på Nationalteatret var baserad på boken, **Markens grøde** av **Knut Hamsun**, som levde under åren 1859 – 1952. Boken kom ut 1917 och är en bonde- och nybyggarsroman av klassisk renhet och enkelhet som bidrog till att Hamsun fick Nobelpriset i litteratur år 1920.

Pjäsen har regisserats av den tyskfödde regissören Sebastian Hartmann.

Huvudaktörer var **Sven Nordin** och **Anne Krigsvoll**, som båda

med stor energi gestaltade den storväxte nybyggaren Isak och hans harmynta livskamrat Inger.

Hela föreställningen är mycket energisk och med flera ovanliga inslag. Till exempel inleds den med att 720 kg jord (malen bark) dräsar ner på scenen för att symbolisera den hårda mark som nybyggaren Isak har att kämpa med.

Isak bygger mödosamt upp sin tillvaro på bergssidan först med samling, jakt och fiske och sedan med jordbruk och boskapskötsel. Ganska snart kommer Inger och delar hans hårda liv. Men snart tränger sig den moderna

tiden på och utsätter nybyggarsjälen Isak och hans familj för stora påfrestningar.

Efter föreställningen ställde några av skådespelarna generöst upp för en frågestund och diskussion med oss i skådespelarfoajén.

Kvällen avslutades på närbelägna Dinner Bar och Restaurant, en trivsam, modern Kina-krog.

Söndagen ägnades åt Nobels Fredssenter, som är inrymt i en byggnadsminnesmärkt f.d. järnvägsstation intill rådhuset. Vi fick åter en bra guidning genom en utställning på temat "Abrahams barn". Detta temanamn syftar på att kristendom, judendom och islam har gemensamma rötter.

Besöket avslutades med en trevlig lunch i Fredssenters restaurang Pascal.

Ett stort tack för en noga planerad och väl genomförd resa går till reseledarna Birgitta Forsgren-Meyerson och Herdis Molinder!

Lats Forsmark (ny medlem i Dramatens Vänner)

I minglet på årsmötet 2006

Årsmötet på Elverket den 23 april var välbesökt. Protokollet från årsmötet, liksom de nya stadgarna, kan läsas på hemsidan eller beställas från kansliet.

Fotograf på årsmötet
Martin Nordström

Denna valberedning har slutfört sitt uppdrag.
Birgitta Kristoffersson och Inger Sjöholm-Larsson avtackades
med rosor.

Nya medlemmen Birgitta Zachrisson, som bl.a gjort Tv-dokumentäerna med Bibi Andersson, Jan Malmsjö och Johan Rabéus, njöt av ett glas vin och Elverkets goda skagenssandwich tillsammans med Monica Nagler.

Styrelsen samlade sig i den slitna soffan i Hemkomstens scenografi.
Överst från vänster: Ebba Wachtmeister, Katarina Netsman, Monica Nagler, Odd Zschiedrich, Lena Rainer och Birgitta Forsgren Meyerson.
I soffan: Karin Eklund, Ingar Brynnel, Monica Simonsson, Herdis Molinder, Martina Nyman och Cay Bond. På bilden fattas Jenny Sundbom, Kristina Adolphson och Rolf Eriksson.

Spelas på

DRAMATEN:

GÄSTSPEL: 8-9 juni VEM ÄR RÄDD FÖR VIRGINIA WOOLF?. Deutches Theater gästspelar. Föreställningen spelas på tyska och texttolkas till svenska.

Från juli-september spelar familjeföreställningen Alexander och Påfågeln på Lilla scen.

Vi återkommer med ett utförligt höstprogram i septembernumret.

Vännerna

VÄNNERNAS PROGRAMVERKSAMHET VILAR ÖVER SOMMAREN. I septembernumret av medlemsbladet återkommer vi med förnyade krafter och idéer till ett spännande program.

Vi håller på att planera Teaterresor och flera intressanta Seminarier. Caféerna fortsätter på Elverket, den första måndagen i varje månad. Det första blir alltså den 3 september.

NI GLÖMMER VÄL INTE att ständigt försöka värva nya medlemmar till Dramatens Vänner! Vi behöver vara många för att kunna hålla våra löften från årsmötet och ha gratis inträde till seminarierna och alla andra evenemang.

VILL NI TA del av årsmöteshandlingarna finns de publicerade på vår hemsida www.dramatensvanner.se. De kan även beställas från vårt kansli. Likaså kan ni ta del av de nya stadgarna på samma sätt.

RESTAURANGERNA FRIPPES OCH Pauli samt Elverket fortsätter att ge oss 10 % rabatt på det vi konsumerar från deras olika menyer. Medlemskortet måste givetvis visas upp vid beställningen.

JUST NU HAR vi tappat några
Vänner vi är idag bara
622 medlemmar.
Så ut och värva nya!

BOKTIPS

LYSANDE ÖGONBLICK OCH FINANSIELLA KRISER, DRAMATEN UNDER ETT SEKEL är skriven av vår Dramatenvän Lars Östman, professor vid Handelshögskolan i Stockholm, där han varit verksam sedan 1960-talet. Han har skrivit flera böcker och vetenskapliga artiklar om vitt skilda verksamheter som inkluderar allt från hockeylaget Leksand till Procordia och nu Dramaten.

Lars Östmans nya bok beskriver Dramatens utveckling ända från starten år 1908 och under hela 1900-talet. Som bakgrundsmaterial har författaren använt det omfattande material som finns i Dramatens arkiv och bibliotek, där han tillbringat åtskilliga år. Boken beskriver Dramatens verksamhet, teaterchef för teaterchef, och redogör för viktiga uppsättningar, kända skådespelare och regissörer. I sin egenskap av ekonom fokuserar författaren på Dramatens ekonomi som han kopplar samman med teaterns verksamhet – allt mot bakgrund av de rådande samhällsförhållandena.

Spännande blir det när man läser om hur olika teaterdirektörer och regissörer satt sin prägel på Dramatens verksamhet, vilket ofta varit avgörande för ekonomin där "finansiella kriser och lysande ögonblick" avlöser varandra. Författaren belyser konsekvenserna av de över tiden varierande ekonomiska styrsystemen på ett överskådligt och intresseväckande sätt.

Boken vänder sig inte enbart till ekonomer utan i lika hög grad till samhälls-, kultur- och teaterintresserade, då den ger ett initierat och annorlunda perspektiv på teaterkonsten och Dramatens utveckling.

Boken är utgiven år 2006 vid Ekonomiska forskningsinstitutet vid Handelshögskolan i Stockholm (EFI) och kostar 512 kr inkl. moms. Den kan beställas direkt från EFI, Box 6501, 113 83 Sthlm, eller per e-post: EFI.publication@hhs.se eller per fax 08-31 62 70

 Birgitta Forsgren Meyerson

Dramatens Vänner
Kungliga Dramatiska Teatern
Box 5037, 102 41 Stockholm
08-667 87 09 (svarare)
Fax 08-665 62 89

 dramatensvanner@yahoo.se
www.dramatensvanner.se
Postgiro: 194 75 25-0

Redaktör: Ebba Wachtmeister
Formgivning: Karin Eklund
I infogruppen: Karin Eklund, Rolf Eriksson,
Martina Nyman och Ebba Wachtmeister